

Maak Schoon Schap

Ranglijst visbeleid supermarkten
Versie 4 (2010)

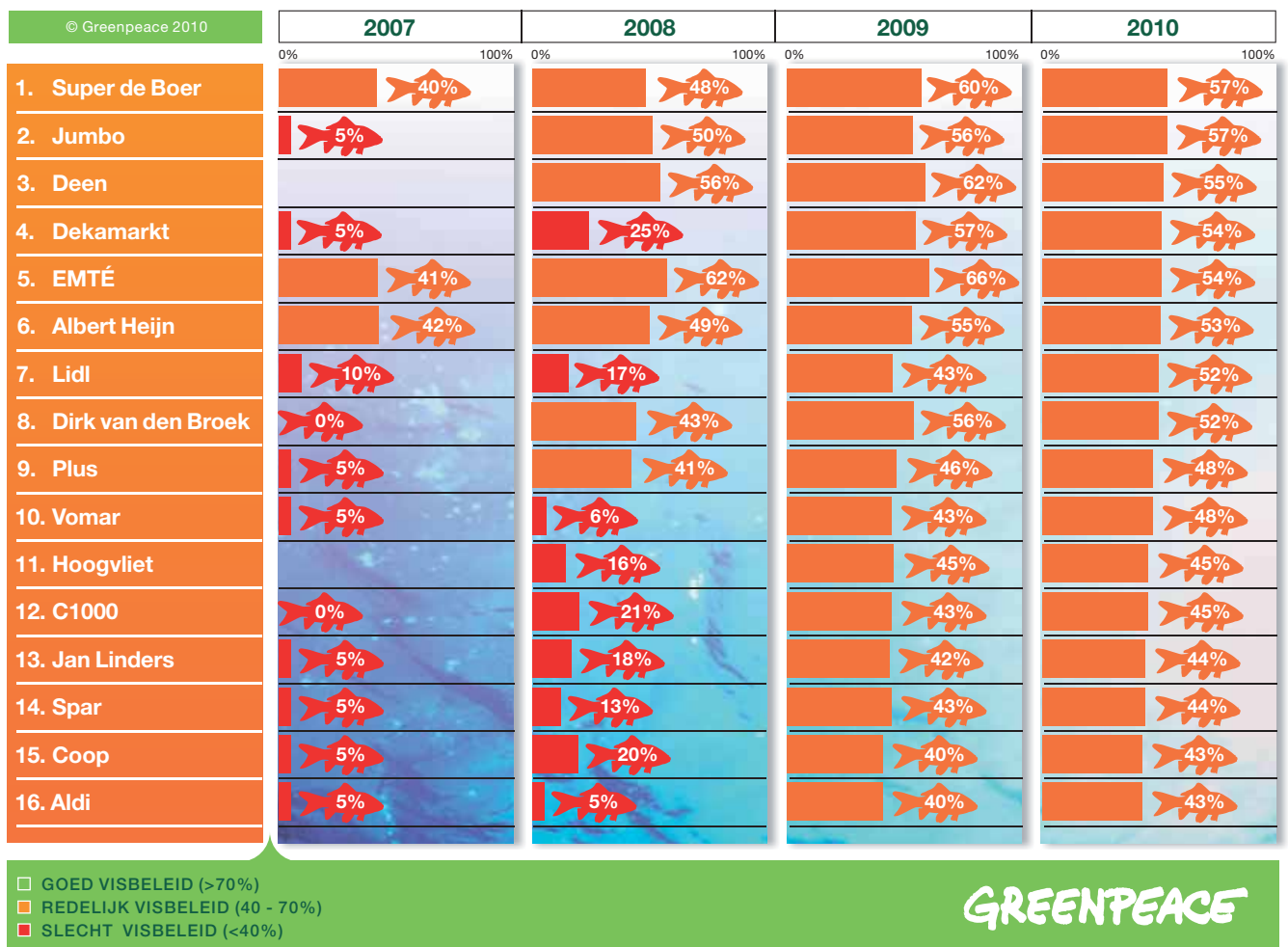
©GF/Ansink

GREENPEACE

www.greenpeace.nl

Sinds 2007 oefent Greenpeace druk uit op supermarkten om een openbaar inkoopbeleid voor vis te ontwikkelen dat leidt tot een duurzaam aanbod van vis en visproducten. Gesteund door tienduizenden consumenten roepen we supermarkten op om te stoppen met de verkoop van foute vis en alleen nog duurzame vis in te kopen. In 2010 komt Greenpeace met de vierde ranglijst met een beoordeling van de mate van duurzaamheid van het visinkoopbeleid van supermarkten.

Maak Schoon Schap Ranglijst visbeleid supermarkten Versie 4 (2010)

Bij de beoordeling van het visbeleid van supermarkten wordt gekeken naar de volgende zeven onderdelen:

Plaats op de ranglijst	16. Aldi	15. Coop	14. Spar	13. Jan Linders	12. C1000	11. Hoogvliet	10. Vomar	9. Plus	8. Dirk van den Broek	7. Lidl	6. Albert Heijn	5. EMTÉ	4. Dekamarkt	3. Deen	2. Jumbo	1. Super de Boer
Onderdelen:																
1. Uitgeschreven visinkoopbeleid																
2. Het uitsluiten van foute vis																
3. Het steunen van goede vis																
4. Traceerbaarheid / legaliteit																
5. Etikettering																
6. Greenpeace rode lijst																
7. Transparantie, marketing & promotie																
■ <40% = slecht ■ 40-70% = redelijk ■ >70% = goed																

1. Is er een uitgeschreven duurzaam inkoopbeleid voor visproducten?

Heeft de supermarkt een uitgeschreven visbeleid met inkoopcriteria waaruit duidelijk blijkt hoe inkoopbeslissingen worden gemaakt? Dit zegt nog niet iets over de kwaliteit van het beleid en het tijdpad waarin het beleid wordt gerealiseerd.

Alle grote supermarkten van Nederland hebben een visinkoopbeleid dat gericht is op een meer duurzaam aanbod van vis. Super de Boer en Albert Heijn bijvoorbeeld voor het huismerk, Jumbo en EMTÉ voor het hele assortiment. De meeste supermarkten baseren hun beleid op de analyses van www.goedevis.nl, maar nog geen enkele supermarkt heeft het visbeleid dat ze op papier hebben gezet al volledig in de praktijk gerealiseerd. Slechts een beperkt aantal supermarkten heeft een uitgeschreven visbeleid en is volledig duidelijk over hoe het inkoopbeslissingen neemt.

2. Voorkomt het visbeleid de verkoop van foute vis¹?

Krijgt de consument de garantie dat de meest schadelijke visserij- en kweekpraktijken in ieder geval uit het assortiment worden geweerd?

Geen van de supermarkten kan de consument garanderen dat visproducten van de meest schadelijke praktijken niet in de winkel worden verkocht. De meeste supermarkten geven aan de viswijzer op www.goedevis.nl aan te houden. Maar zelfs vis en visproducten die vanwege een opeenstapeling van problemen een rode score krijgen op deze website zijn in 2010 nog steeds niet volledig uit het assortiment verwijderd. Zelfs de met uitsterven bedreigde paling en de zeer schadelijk gevangen en gekweekte tropische garnalen liggen in mei 2010 nog steeds in de winkel. Van sommige producten weten de supermarkten na jaren nog steeds niet precies wat er in zit. Door een te zwak beleid wordt foute vis van de Greenpeace rode lijst zelfs vervangen door andere foute visproducten. Zo ziet Greenpeace een toename van Alaska koolvis en Nieuw-Zeelandse hoki in de winkels, soorten die op de Greenpeace rode lijst staan. Het inkoopbeleid van de supermarkten sluit zelfs de verkoop niet uit van producten afkomstig van visserijen met een bijvangst van bedreigde diersoorten. Er liggen nog steeds tonijnblikjes en heekfilets in de winkel waarvoor onnodig bedreigde haaien, schildpadden en albatrossen zijn gestorven.

3. Steunt de supermarkt de meest duurzame vis?

Zorgt de supermarkt voor steeds meer duurzame vis in het schap en stelt het daarbij ambitieuze doelstellingen? Werkt de supermarkt intensief samen met leveranciers en steunt het onderzoeken om tot meer duurzame visserijen en kwekerijen te komen?

Alle supermarkten werken in meer of mindere mate samen met leveranciers aan het verkopen van meer duurzame vis. Maar met het huidige tempo van verbeteren en het nog te zwakke inkoopbeleid zullen de supermarkten niet op korte termijn een volledig duurzaam aanbod van alle visproducten realiseren. Daardoor ligt goede en foute vis voorlopig nog door elkaar in de winkels.

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) is de belangenbehartiger en spreekbuis van de supermarkten in ons land. Alle supermarktorganisaties zijn bij het CBL aangesloten en werken samen om de ketens te verduurzamen. Op verzoek van Greenpeace heeft het CBL in 2009 een aantal buitenlandse overheden opgeroepen te zorgen voor een sterke VN-regelgeving om piratenvisserij uit te bannen. In 2010 spreekt het CBL zich namens de sector uit dat het de noodzaak van zeereservaten erkent. Zo stelt het CBL in haar nieuwste document: *‘Naast het terugdringen van schadelijk vangstmethoden en bijvangst is het van belang dat bepaalde gebieden geheel beschermd worden tegen visserij. Dit is essentieel voor een duurzame vissector op lange termijn.’* (CBL 2010) Greenpeace moedigt de sector aan om zich richting de politiek te blijven inzetten voor het realiseren van een duurzaam Europees visserijbeleid gesteund op een netwerk van zeereservaten.

4. Weet de supermarkt wat het verkoopt en wordt illegaal gevangen vis uitgesloten?

Controleert de supermarkt of de vis legaal is gevangen? Kan het aantonen zicht te hebben op de belangrijkste herkomstgegevens van de visproducten? Neemt de supermarkt aanvullende maatregelen om de verkoop van vis van piratenvissers uit te sluiten?

Illegal, Unregulated and Unreported fishing (IUU-fishing) of ‘piratenvisserij’ is een internationaal probleem. Het is schadelijk voor kustgemeenschappen, de visindustrie en het mariene milieu. Vis wordt gevangen in gebieden waarvoor de visser geen vergunning heeft, er wordt meer gevestigd dan is toegestaan, of gevestigd in gebieden waarvoor helemaal geen regelgeving is. Volgens mondiale schattingen kost IUU-visserij rond de 10 miljard euro per jaar. Supermarkten importeren vis van over de hele wereld, maar ze kunnen nog onvoldoende hun vis traceren tot aan de vangst en garanderen dat de vis legaal is gevangen. Enkele supermarkten zijn niet transparant en geven geen of onvoldoende inzage (meer) in de herkomst van hun visproducten. Supermarkten die wel openheid van zaken geven laten zien dat er nog veel gegevens ontbreken en/of niet kloppen. Er worden door supermarkten nog te weinig stappen ondernomen om vis van piratenvisserij te weren. Enkele supermarkten hebben in hun visbeleid wel aanvullende maatregelen genomen.

5. Staat er voldoende informatie voor de consument op de etiketten van alle visproducten?

Zorgt de supermarkt voor voldoende feitelijke informatie om de consument zelf een bewuste keuze te kunnen laten maken?

Staat op het etiket wat, waar, hoe de vis, schaal- en schelpdieren in het product zijn gevangen of gekweekt? Geeft de supermarkt eventueel aanvullende informatie aan consumenten (o.a. op de website of met een viswijzer)?

Te veel visproducten in het versvak, de diepvries en conserven bevatten nog te weinig informatie voor consumenten om een bewuste keuze te kunnen maken. In het conservenschap zag Greenpeace het afgelopen jaar enkele vorderingen doordat de eerste blikjes in de winkels verschijnen waarop de vangstmethode wordt vermeld. Hierdoor kunnen consumenten beter kiezen voor bijvoorbeeld de meer duurzame tonijnblikjes. Nu liggen deze blikjes nog gewoon naast de blikjes waarvoor onnodig haaien, schildpadden en overbeviste jonge tonijn is gestorven. In toenemende mate geven supermarkten consumenten aanvullende informatie op de website of via een viswijzer. Maar vaak is de informatie voor consumenten te beperkt, verouderd, onvolledig en zelfs misleidend.

Vooral op de verpakking van salades, pizza's en kant-en-klaarmaaltijden staat nauwelijks iets over de vis die erin zit. Zo staat op de meeste tonijnsalade niet eens om welke tonijnsoort het gaat en hoe en waar deze is gevangen.

©GPHorneman

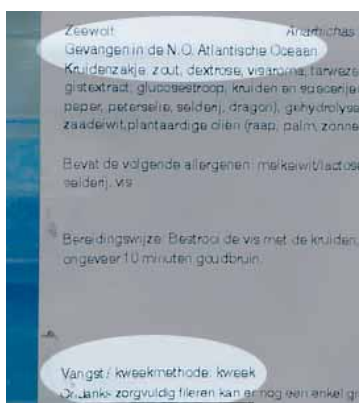

In sommige gevallen staat er zelfs verkeerde informatie op het etiket. Zo staat op het Nixe blikje (Lidl) dat het afkomstig is van MSC-gecertificeerde *longline*-gevangen tonijn, terwijl het Marine Stewardship Council (MSC) helemaal geen *longline*-gevangen tonijn heeft gecertificeerd. In werkelijkheid zit in het blikje tonijn gevangen met een veel duurzamere vangstmethode (*troll-and-jigg / pole-and-line*), die wel door het keurmerk is gecertificeerd.

©GPHorneman

Bij Super de Boer trof Greenpeace tegenstrijdige informatie op de etiketten. Zo stond er op het etiket van de zeewolffilet dat het was gevangen en gekweekt.

©GPHorneman

Consumentenadvies in folders van verschillende supermarkten geven aan dat MSC-gecertificeerde vis per definitie groen ('prima keuze') is volgens de kleurencodering van www.goedevis.nl (o.a. viswijzers van Plus en Dekamarkt). Maar op www.goedevis.nl is MSC-gecertificeerde vis een aparte categorie die niet volgens de viswijzer (groen – oranje – rood) is beoordeeld. Albert Heijn beweert een aantal visserijen wel volgens de methode van www.goedevis.nl te hebben beoordeeld. Het beweert dat Alaska koolvis, hoki, zeewolf en tropische garnalen 'groen' scoren. Dit is een claim die zij niet hard kunnen maken en de volledige analyses worden niet openbaar gemaakt. (<http://www.ah.nl/artikel?trg=albertheijn/article.waarden.duurzaamheid.vissoort>)

Bovendien worden er op de websites vaak onvolledige en misleidende opmerkingen geplaatst:

Albert Heijn over zijn tropische garnalen:

'Het BAP-certificaat waarborgt onder andere dat door de kweekactiviteiten geen mangrovebossen worden gekapt of het bijbehorende ecosysteem beschadigd.' (<http://www.ah.nl/artikel?trg=albertheijn/article.waarden.duurzaamheid.vissoort>) Het BAP-certificaat is helemaal geen garantie dat voor de aanleg van de betreffende kwekerij geen mangrovebossen zijn gesloopt.

Super de Boer over Kaapse heek*:

'Wij hebben bij Super de Boer speciaal gekozen voor Zuid-Afrikaanse heek omdat deze in tegenstelling tot de andere heken duurzaam gevangen wordt.' (<http://www.superdeboer.nl/Wijzer2/index.asp?ItemId=7247&Wijzer2Id=355>) De heek staat op de Greenpeace rode lijst vanwege overbevissing, de schadelijke vangstmethode en de bijvangst van bedreigde dieren als albatrossen.

Dirk van den Broek en Albert Heijn over Alaska koolvis*:

'Surimi is een prima keuze. Hoofbestanddeel van dit product bestaat uit Alaska Koolvis. Door de toegepaste vangstmethode is er bijna geen sprake van schade aan de leefomgeving.' (<http://www.lekkerdoen.nl/dirk-bas-digros/duurzame-vis>)

'Bij alle vis van Albert Heijn spannen we ons in voor duurzame visserij. Onder AH puur & eerlijk duurzame vangst vallen alleen de onafhankelijk gecertificeerde vissoorten. Gezonde visbestanden, minimale impact op het ecosysteem en duurzaam visserijbeheer zijn voorwaarden binnen AH puur & eerlijk duurzame vangst.' (<http://www.ah.nl/puurenerlijk/duurzamevangst>)

De Alaska koolvis staat op de Greenpeace rode lijst vanwege de slechte staat van het visbestand, het gebruik van schadelijke sleepnetten in kwetsbare diepzeegebieden met koralen en sponzen, de impact van de visserij op het ecosysteem (o.a. zeeleeuwen en pelsrobben) en schadelijke bijvangsten.

C1000 over tonijn:

'Bij sommige vangstmethoden van tonijn wordt soms ook dolfijn mee gevangen. De skipjack tonijn is het beste alternatief of de MSC Albacore tonijn. Bij de vangst van de overige soorten speelt overbevissing een grote rol als ook de bijvangst van dolfijn...' 'C1000 heeft in diverse producten tonijn. De skipjack tonijn uit de Pacifische en Indische oceaan... wordt gevangen middels de pure seine vangstmethode.' ([http://www.c1000.nl/files/overzicht%20oper%20ovissoort%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20\(nagekeken%20door%20kwaliteitsdienst\).pdf](http://www.c1000.nl/files/overzicht%20oper%20ovissoort%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20(nagekeken%20door%20kwaliteitsdienst).pdf))

Ook een deel van de visserij op witte tonijn (albacore) kampt met een veel te hoge visserijdruk. Skipjack tonijn met *purse seine* (ringnet) in de Pacifische en Indische oceaan is juist berucht vanwege het gebruik van lokvloten, waardoor er een hoge bijvangst is van haaien, schildpadden, roggen en jonge tonijnen van overbeviste soorten als de geelvin- en de grootoogtonijn.

* Deze vissen hebben een MSC-keurmerk. Helaas biedt dit keurmerk op dit moment nog geen garantie dat de vis duurzaam is, wel dat de visserij daaraan werkt. Alaska Pollack (vissticks, visfilet en kibbeling) en heek (verse heekfilet, diepvries vischnitzels) zijn weliswaar MSC-gecertificeerd, maar de visbestanden zijn niet gezond, er wordt met schadelijke sleepnetten gevist en de vissers hebben negatieve gevolgen voor bedreigde diersoorten zoals albatrossen en zeeleeuwen.

6. Hoeveel vissoorten van de Greenpeace rode lijst² worden verkocht?

Greenpeace heeft een rode lijst met vissoorten, waarvan de kans groot is dat ze afkomstig zijn van overbeviste visbestanden of op een zeer schadelijke manier worden gevangen of gekweekt. Greenpeace roept visverkopers op om in ieder geval te stoppen met de verkoop van deze soorten terwijl het een duurzaam visbeleid ontwikkelt.

Alle supermarkten verkopen nog meer dan een kwart en minder dan de helft van de soorten van de Greenpeace rode lijst, of hebben te weinig informatie gegeven om deze te kunnen uitsluiten. Nadat de supermarkten eerder al waren gestopt met zwaardvis, marlijn en wijting, zijn nu ook alle supermarkten vrij van overbeviste roodbaars. Ongeveer 40 procent van de Greenpeace rode lijst wordt niet (meer) in de supermarkt gevonden: het gaat hier om haaien, roggen, Atlantische heilbot, marlijn, roodbaars, tonijn (blauwvin- en grootoog), Atlantische wijting, Atlantische zeeduivel en zwaardvis. Ongeveer 60 procent van de Greenpeace rode lijst wordt nog soms of regelmatig in de supermarkten aangetroffen. Alle supers met uitzondering van de Aldi hebben toegezegd dit jaar te stoppen met de ernstig bedreigde paling. Supermarkten als Dirk van den Broek, Jan Linders, Super de Boer, Jumbo, Vomar, C1000, Spar en Coop hebben dat dus ook gewoon gedaan. Andere supermarkten als Deen, Dekamarkt, EMTÉ, Albert Heijn, Plus en Hoogvliet draaien, stellen uit of komen met smoesjes en hebben nog steeds dit ernstig bedreigde dier in de winkel liggen.

7. Is de supermarkt transparant in het visbeleid, wordt het beleid goed gecontroleerd en wordt de consumptie van meer duurzame vis gestimuleerd?

Maakt de supermarkt het duurzame visbeleid openbaar en informeert het de consument over het beleid en duurzame keuzes in de winkel? Is er training voor het personeel om duurzame vis in te kopen en consumenten in de winkel te adviseren? Werkt de supermarkt met andere partijen (o.a. de visserij-industrie, de overheid, milieuorganisaties, wetenschappers) om het beheer van visserijen/kwekerijen te verbeteren? Stelt de supermarkt eisen aan de visleveranciers en worden die goed gecontroleerd?

De Aldi en de Coop scoren het slechtst op transparantie, marketing en promotie, de meeste supermarkten zijn op de goede weg en supermarkten als Albert Heijn, EMTÉ, Dekamarkt, Deen, Jumbo en Super de Boer zijn de koplopers. Steeds meer supermarkten geven de consument informatie over het visbeleid en helpen de consument een meer duurzame keuze te maken, door middel van informatie op de website, folders en reclame-uitingen. Enkele supermarkten hebben een MVO-jaarverslag waarin zij verslag doen van de ontwikkeling van hun visbeleid. Alle supermarkten baseren en controleren hun assortiment op de beoordelingen van de viswijzer van www.goedevis.nl en/of hebben regelmatig overleg met andere partijen. Nog te weinig supermarkten laten hun kleurenindeling goed controleren door Stichting de Noordzee. Er worden nog te vaak in de (interne) kleurenindeling fouten gemaakt en/of herkomstgegevens zijn onvoldoende om een kleurenindeling op te baseren. Greenpeace benadrukt dat supermarkten met een beleid op basis van deze online-viswijzer, hun specifieke assortiment door Stichting de Noordzee zouden moeten laten controleren.

Voor meer informatie over de campagne: www.greenpeace.nl/maakschoonschap

1. Greenpeace verstaat onder de meest schadelijke praktijken (foute vis):

Vis afkomstig van visserijen die:

- vissen in kwetsbare diepzeegebieden (o.a. koraalriffen en zeebergen)
- schadelijke vangstmethoden gebruiken (o.a. explosieven, vergif, ottertrawls, boomkornetten of kornetten)
- vissen op een overbeviste visbestand of waarop de visserijdruk veel te hoog is
- vissen op zeer kwetsbare soorten die slecht worden beheerd
- meer dan 20 procent ongewenste bijvangst hebben (niet-marktwaardige vis en/of vis weer halfdood overboord gooien)
- een negatieve impact hebben op bedreigde diersoorten

Vis afkomstig van kwekerijen die:

- wilde eitjes/jonge vis gebruiken afkomstig van foute visserijen (zie boven)
- uitheemse soorten introduceren in de natuur (o.a. genetisch gemanipuleerde vissen, grootschalige ontsnappingen met negatieve gevolgen)
- ziektes verspreiden naar het wild
- kweken in kwetsbare natuurgebieden
- om een kilo kweekvis te produceren meer dan 3 kg wilde vis nodig hebben
- berucht zijn vanwege mensenrechtenschendingen
- nadelige gevolgen hebben voor de lokale biodiversiteit
- niet-duurzaam voer gebruiken (o.a. van genetisch gemanipuleerde gewassen, gewassen waarvoor bos vernietigd is zoals bij soja en palmolie voorkomt)

2. Op de Greenpeace rode lijst staan: Alaska koolvis, haaien, heek, Atlantische- en Groenlandse heilbot, hoki, Atlantische kabeljauw, marlijn, paling, roggen, Atlantische roodbaars, Europese sardine, Atlantische schol, Atlantische tong, tonijn (witte-, geelvin-, grootoog- en blauwvintonijn), tropische garnalen, Atlantische wijting, Atlantische zalm, Atlantische zeeduivel, Atlantische zeewolf en zwaardvis.

GREENPEACE

**Greenpeace is een internationale
milieuorganisatie die door
onderzoek, overleg en acties werkt
aan een duurzaam evenwicht
tussen mens en milieu.**

© Mei 2010

Greenpeace Nederland

Postbus 3946

1001 AS Amsterdam

0800 422 33 44

info@greenpeace.nl

www.greenpeace.nl